

Հայաստանի Հանրապետության
Քաղաքացիության Նախարարություն

Կոտայքի մարզի Կոշտ
Կենցաղային Թափոններ
Կառավարման Ծրագիր —
Բնապահպանական և Սոցիալական
Ուսուցման հարցեր

Ոչ Տեխնիկական Ամփոփագիր
Հանրային ֆինանսական համար

2011թ. Նոյեմբեր

COWI A/S

Parallevej 2
DK-2800 Kongens Lyngby
Denmark

Tel +45 45 97 22 11
Fax +45 45 97 22 12
www.cowi.com

Հայաստանի Հանրապետության
Քաղաքացիության Կոնսուլատի նախարարությանը

Կոտայքի մարզի Կոչտ
Կենցաղային Թափոններ
Կառավարման Ծրագիր —
Բնապահպանական և Սոցիալական
Ուսուցումնասիրություն
Ոչ Տեխնիկական Ամփոփագիր
Հանրային ֆինանսական համար

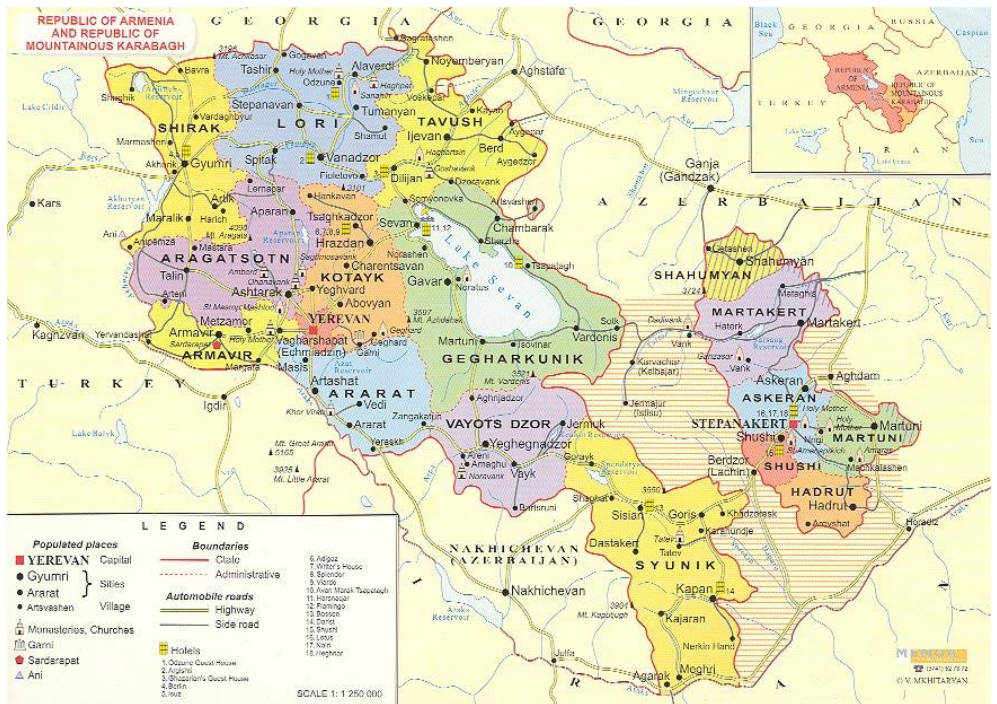
2011թ. Կոնսուլատ

Ծրագիր No. P-75143-A-1
Դոկումենտ no. 5 arm
Տարբերակ 04
Ամսաթիվը 25.11.2011

Պատասխան LLA
Ստուգեց CASK
Հաստատեց CASK

1 Ներածություն

Կոտայքի մարզը գտնվում է Հայաստանի կենտրոնական մասում՝ Երևանից դեպի հյուսիս: Տեղանքի փարտեզը ներկայացված է Հավելված 1-ում: Կոտայքի մարզում կան 7 ֆաղաֆներ, ներառյալ մարզկենտրոն Հրազդանը, և 60 գյուղական համայնքներ: Սևան ֆաղաֆը գտնվում է Սևանա լճի ափին՝ Կոտայքի մարզի հյուսիսային սահմանին մոտ (փարտեզը Պատկեր 2-ում):

Պատկեր 1 Հայաստանի վարչական փարտեզը

Պատկեր 2 Կոտայքի մարզի և Սևան ֆոնի ֆարակ

1.1 Ինչու՞ քարելավել թափոնների կառավարման համակարգը Կոտայքի մարզում

Կոտայքի մարզում թափոնների հավաքման և երկայիս համակարգը ներառում է և փոփոխության կոնստրուկցիոն և կոտ թափոնների հավաքում, և մարդկանց, որ իրենց թափոնները տանում են անմիջապես աղբահավաք մեքենայի մոտ ֆոնի ֆարակում: Հետո թափոնները տեղափոխվում են մեծ մուկիցիպալ աղբավայրեր: Ներկայումս թափոնները տարածվել են աղբավայրերի տարածքից դուրս: Ավելին, այն հաճախ այրվում է, աչքի է ընկնում, առաջացնում գարեհոտոտություն, առաջացնում է բազմաթիվ բացասական ազդեցություններ հարակից տարածքների վրա (հող, ջրային մարմիններ, կենդանական, բուսական ախարհ և այլն): Կոտայքի մարզի գյուղաբնակ բնակչության մոտ 30%-ից ստացված թափոնները կուտակվում են ավելի փոքր աղբանոցներում՝ գյուղերից ոչ այնքան հեռու:

Կոտայքի մարզի շատ վայրերում կարելի է տեսնել բազմաթիվ աղբանոցներ : Թափոնների հավաքման և տեղափոխման ընկերությունները չեն կարող մատուցել լավ ծառայություններ, որովհետև թափոնների հավաքման սակագինը ցածր է հիմնականում ոչ բոլոր ընտանիքներին եւ վերանորոգված թափոնների հավաքման դիմաց վարձը, իսկ թափոնների նետումը «ինչ-որ տեղում» շատ տարածված է Հայաստանի շատ մարզերում :

Թե քանակաբանությունը, թե իշխանությունները համարում են, որ թափոնները չպիտի նետվեն պատռնապես նախատեսված տարածքներում դուրս : Բնակելի տարածքները և դրանց մերձակայքը մաքուր և գեղեցիկ պահելու համար Հայաստանի Քաղաքաբանության Նախարարությունը (ՔՆ) դիմել է Վերականգնման և Զարգացման Եվրոպական Բանկին (ՎԶԵԲ)՝ հայցելով Կոտայքի մարզում թափոնների կառավարման բարելավման աջակցություն՝ ժամանակակից կոնսեյներներին, բեռնատարների գնման և տարածաբջանային սանիտարական աղբավայրի հիմնադրման միջոցով՝ թափոնների անվտանգ տեղավորման համար ըստ ԵՄ ստանդարտներին :

Կայքի ընտրության հետազոտությունից հետո Հրազդանի քաղաքի առկա աղբավայրին մոտ գտնվող նախկին կավի ֆարհանֆի տարածքը ընտրվել է, որպես սանիտարական աղբավայրի համար հարմար վայր : Եթե տարածաբջանային սանիտարական աղբավայրը կառուցվի, առկա աղբավայրերը կփակվեն և կծածկվեն հողով, այնպես, որ ունենան բնական բնութագրի տեսք :

1.2 Սևան ֆաղաֆը ներառելու պատճառները

Սևան ֆաղաֆը գտնվում է Գեղարքունիքի մարզում, սակայն Կոտայքի մարզի սահմանին մոտ : Սևան ֆաղաֆում հավաքված թափոնները ներկայումս տանում են Սևանա լճի ափին գտնվող աղբավայր : Թափոնների մեթեոնները ստիպված են փռվել դեպի աղբավայր լեռնոտ մի տարածքով : Սևանից մինչև այս աղբավայրը ընկած հեռավորությունը նույնն է, ինչ մինչև Հրազդանի ֆաղաֆն ընկաց հեռավորությունը, քանակաբան էլ լավն է, դա Երևան-Սևան հիմնական քանակաբան է : Երևանից և այլ մարզերից եկած շատ զբոսաբեկիկներ ամռանը իրենց հանգստյան օրերին ու արձակուրդը անց են կացնում Սևան ֆաղաֆում : Մեկ օր և ավելի նրանք մնում են հյուրանոցներում, ամռանը սնակներում կամ պարզապես վրաններում ավամերձ գոտում : Հանգստյան օրերին Սևան ֆաղաֆում կարող են լինել 10 անգամ ավելի զբոսաբեկիկներ, քան տեղի բնակիչներն են : Զբոսաբեկիկները թողնում են շատ թափոններ : Սևան ֆաղաֆին անհրաժեշտ է օգնություն թափոնների հավաքման և տեղավորման գործում՝ Սևանա լճի ափը մաքուր պահելու համար :

1.3 Ո՞վ է վնարելու բարեփոխումների դիմաց

ՎԶԵԲ-ը նախատեսում է վարկ և գրանտ` Կոտայքի մարզի և Սևան ֆաղափի ժամանակակից թափոնների հավաքման ծանայնությունները հիմնելու ծախսերը հոգալու համար : Գրանտը կմարի ծախսերի կեսը : Մյուս կեսը կմարվի վարկի միջոցով, որը տրամադրվելու է 15 տարով, որը հարկավոր է մարել նոր սակագների միջոցով : Վարկի մի մասը կարող է փակվել առանձին հավաքված վերամշակվող նյութերի վաճառքի միջոցներով :

2 Նոր համակարգի նկարագրը

Կոտայքի մարզի և Սևան ֆաղափի ժամանակակից թափոնների կառավարման համակարգը ենթադրում է կոՇու կենցաղային թափոնների բարելավված հավաքում և տեղափոխում մեկ սանիտարական աղբավայր՝ առկա շատ աղբավայրերի փոխարեն :

2.1 Թափոնների հավաքման և տեղափոխման նոր համակարգ

Ճաղափներում (Հրազդան, Ծաղկածոք, Չարենցավան, Եղվարդ, Աբովյան և Սևան) նոր համակարգը կներառի թափոնների հավաքման նոր կոնտեյներներ և նոր տոփանման բեռնատար մեքենաներ՝ կոնտեյներների մեխանիկական դատարկման համար և Հրազդանի մոտ գտնվող նոր տարածաշրջանային աղբավայր թափոնների տեղափոխման համար :

Երկու ֆաղափներում (Նոր Հանն և Բյուրեղավան), ներկայումս մարդիկ բերում են թափոնները հավաքման մեքենայի մոտ, երբ այն անցնում է տան մոտով և ազդանշան է տալիս, նոր համակարգը կներառի նոր բեռնատար մեքենաներ, որոնք կտեղափոխեն հավաքված թափոնները դեպի հրազդանի աղբավայր :

Գյուղական համայնքներին կտրամադրվեն թափոնների հավաքման համար նախատեսված կոնտեյներներ, որոնք կտեղադրվեն յուրաքանչյուր գյուղում իր հատկացված վայրում : Կոնտեյներները կդատարկվեն Աղբավայրի Ընկերությանը պատկանող բեռնատար մեքենաներով և թափոնները կտեղափոխվեն սանիտարական աղբավայր : Գյուղական համայնքները կվերաբեռնեն իրենց առանցքային ձեռքարկի ձեռքով Աղբավայրի Ընկերության կողմից սահմանված և Հայաստանի Կառավարության կողմից հաստատված վարձավճարների համաձայն :

Քաղաքները կապահովվեն մի շարք հատուկ կոնտեյներներով՝ վերամշակվող նյութերի հավաքման համար (օրինակ, թուղթ, ապակի, պլաստիկ) :

Քաղաքի ադմինիստրացիան կկատարի Հրազդանի մոտ նոր տարածաշրջանային աղբավայր բուրայն թափոնների հավաքման և տեղափոխման պարտականությունները, որոնք ենթակա չեն վերամշակման :

2.2 Սարքավորումներով հագեցած մեկ սանիտարական աղբավայր շատ աղբավայրերի փոխարեն

Աղբավայրը կնախագծվի, կկառուցվի և կշահագործվի ազգային կարգավորող պահանջներին և եՆ Աղբավայրի Դիրեկտիվի համապատասխան :

Նոր աղբավայրը կհիմնադրվի Հրազդանին մոտ: Աղբավայրը կլինի 8 ֆառաֆապետարաններին սեփականություն (Հրազդան, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Եղվարդ, Նոր Հանն, Նյուրեղավան, Աբովյան և Սևան): 8 ֆառաֆապետարանները կհիմնադրեն Աղբավայրի Ընկերություն (ԱԸ), որպես բաժնետիրական ընկերություն, որի բաժնետերերն են ֆառաֆապետարանները: 8 ֆառաֆապետարաններից յուրաքանչյուրը կունենա իր բնակիչներին թվաքանակին համապատասխան բաժնեմաս:

2.3 Աղբավայրում թափոնները տեսակավորվելու^o են

Թափոններին հավաքման բեռնատար մեքենաներով նոր տարածաշրջանային աղբավայր առաված բոլոր թափոնները կշտվելու են և գրանցվեն աղբավայրի մուտքի մոտ: Հետո մեքենաները առանց որևէ մշակում կատարելու կտանեն թափոնները աղբավայրի բաժանմունքներին մեկը՝ տեղավորման: Միայն եթե բեռնաթափման ժամանակ, կհայտնաբերվեն չցանկալի իրեր, ինչպեսիք են վտանգավոր նյութեր պարունակող կոնտեյներները (ներկ, ֆինիկատներ), դրանք կտանեն աղբավայրի տարածմունք գտնվող վտանգավոր նյութերի պահեստավորման հատուկ տարածք, որտեղ էլ կմնան մինչև հետագա մշակումը/տեղավորումը որևէ այլ տեղում:

2.4 Ինչպե՞ս են թափոնները տեղադրվելու աղբավայրում

Հրազդանին մոտ նոր տարածաշրջանային աղբավայրը նախագծված է թափոններին տեղավորման վեց բաժանմունքներով: Մեկ բաժանմունքը կկառուցվի անմիջապես: Թափոններին տեղավորման բաժանմունքներինց յուրաքանչյուրը կկառուցվի կավահողից բաղկացած ստորին շերտով, որը ծածկված կլինի հասուն կբարձր խտություն պնդիկալիկների շերտով: Այս շերտը կպահպանի ստորգետնյա ջրերը և աղբավայրի մերձակայքը ֆիլտրատի տարածումից (թափոններինց առաջացած հեղուկը): Ֆիլտրատը կհավաքվի և կպահպանվի աղբավայրի անջրաթափանց հատակով գոլորշիացման ևնակում:

Հենց թափոններին շերտերը կհասնեն բարձրության առավելագույն թույլատրելի սահմանին, այն կծածկվի 0.2 մետր հաստությամբ ավազի/մանրախիլի շերտով, հետո 1.0 մետր հաստությամբ հողի շերտով, իսկ հետո էլ խոտի և բուսականության ծածկով:

Երբ ամբողջ աղբավայրը լցվում է և այլևս չի օգտագործվում թափոնների տեղավորման համար, այնտեղ կսկսվի, այսպես կոչված, հետագա խնամքի շրջան՝ առնվազն 30 տարի: Հետագա խնամքը կներառի ֆիլտրատի հետագա խնամք, աղբավայրի գազի մոնիթորինգ, ստորգետնյա ջրերի և մակերեսային ջրհոսքի մոնիթորինգ: Սկզբունքներեն, մոնիթորինգը պետք է շարունակվի այնքան, մինչև ֆիլտրատը և/կամ աղբավայրի գազը շրջակա միջավայրի համար այլևս վտանգ չի ներկայացնում:

Հրազդանի աղբավայրի առաջին բաժանմունքի կարողությունը կբավարարի թափոնների տեղավորմանը հինգից վեց տարիների ընթացքում: Ամբողջ աղբավայրը կընդունի Կոտայքի մարզի և Սևան ֆաղափի թափոնները 20 տարիների ընթացքում:

2.5 Ե՞րբ են առկա աղբավայրերը փակվելու

Նոր տարածաշրջանային աղբավայրի բացումից հետո առկա աղբավայրերում թափոնների նետումը պետք է արգելվի: Աղբավայրերը պետք է փակվեն և վերականգնվեն, այսինքն ծածկվեն հողով և բուսականությամբ: Առկա աղբավայրերի փակումն ու վերականգնումը ֆաղափապետանների պարտականությունը կլինի և չի ֆինանսավորվի Կոտայքի մարզում և Սևան ֆաղափում թափոնների կառավարման նոր համակարգի համար ՎՋԵԲ-ի կողմից հատկացված վարկի միջոցներով:

3 ՇՄԱԳ համառոտ նկարագրիչ

3.1 ՇՄԱԳ փաստաթուղթ է և գործընթաց

Շրջակա միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատումը (ՇՄԱԳ) այն փաստաթղթի և գործընթացի անվանումն է, որն անհրաժեշտ է ՎՋԵԲ-ի և Հայաստանի տեղական իշխանությունների կողմից Ծրագրիչի հաստատելու համար :

ՇՄԱԳ Նախագիծ փաստաթուղթը նախապատրաստվել է միջազգային և տեղական մասնագետների կողմից՝ Տնտեսաթիվային Հետազոտության և 2010-2011թթ. Ծրագրի ձևակերպման հետգրության արդյունքում :

Այս ՈՏԱ-ի հետ համատեղ ՇՄԱԳ Նախագծի դրույմները կներկայացվի հանրությանը 120 օրերի ընթացքում, որպեսզի շահագրգիռ կողմերի համապատասխան մեկնաբանություններն ինքնիշխանությունը հնարավոր լինի հաշվի առնել ՇՄԱԳ վերջնական տարբերակի պատրաստման համար և առաջարկվող Ծրագրի նախապատրաստման և իրականացման համար :

3.2 Կանարդյո՞ք Ծրագրի այլընտրանքային տարբերակներ

Ծրագրի նախապատրաստման ժամանակ ֆինանսավիճակը ենթադրյալ միջազգային այլընտրանքային տարբերակներ, ըստ Առյուսակ 1-ում ներկայացվածի : ՇՄԱԳ գործընթացը ներառում է Ծրագրի տեղակայման, տեխնոլոգիայի կամ նախագծման տեսանկյունից տնտեսաթիվային կապես հարմար այլընտրանքային տարբերակների ստեղծման համեմատում :

Առյուսակ 1-ը ներկայացնում է հայեցակարգերի սպեկտր, որոնք որպես կանոն ֆինանսավիճակը են տարածաբանային թափուցների կառավարման համակարգերի զարգացմանը վերաբերող տնտեսաթիվային հետազոտությունների և ազդեցության գնահատումների ժամանակ :

Աղյուսակ 1 Այլընտրանքային հայեցակարգեր ՇՄԱԳ ժամանակ
 ֆինանսավորման համար

Այլընտրանքային հայեցակարգ	Հայեցակարգի անվանումը	Հայեցակարգի մանրամասները
-	Ծրագրի առաջարկ	Նոր սովորակաբար քաղաքացիների հավաքման համակարգը, որը ներառում է կոնսեյնքեր/ազդանշաններ, "անձամբ բերելու կետեր", քաղաքացիների անմիջապես տեղափոխում դեպի տարածաշրջանային սահմանափակ աղբավայր Հրազդանի մոտ, 8 ֆաբրիկայի սեփականությունը հանդիսացող աղբավայրի կառավարման ընկերություն (Կոտայի մարզի 7 ֆաբրիկաների Սևան ֆաբրիկա) և գյուղական համայնքների վերաբերյալ ծանայությունների մատուցում:
1	Ծրագրի չկա	Ոչ մի փոփոխություն քաղաքացիների հավաքման և տեղավորման առկա պրակտիկայում
2	Տարածաշրջանային աղբավայրի այլընտրանքային տեղակայում	Տեղակայում Աբովյանի մոտ Տեղակայում Գեղաբերի մոտ
3	Տարածաշրջանային աղբավայրի այլընտրանքային նախագիծ	Այլ տիպի աղբավայր (օր.՝ առանց ստորին շերտի)
4	Հավաքման այլընտրանքային համակարգ	Տեսակավորում սկզբնաղբյուրների մոտ (օր.՝ տարբեր գույների պլաստիկ պարկերում) Հավաքված խառը քաղաքացիական սեփականություն
5	Տեղափոխման այլընտրանքային ժամանակացույց	Շահագործում քաղաքացիների համար նախատեսված փոխանցման կայան (ներ)ի միջոցով
6	Մշակման և տեղավորման այլընտրանքային տեխնոլոգիա	Փաթեթավորում և հորում Այլ բնույթ Անակոմբ digesters, կոմպոստավորում, բիոսեփականություն Շինարարական և ֆանդման քաղաքացիների վերամշակում
7	Ծրագրի իրականացման այլընտրանքային	Ոչ բնույթ ֆաբրիկա/գյուղերը Միայն ֆաբրիկա, գյուղերը ոչ

	վայր	
8	Իրականացման այլընտրանքային ժամանակացույց	Սկսել ընտրված վայր (եր)ում փորձնական ծրագրերից Աղբավայրի բնութագրի կառուցումն ինքնուրույն
9	Ֆինանսավորման այլընտրանքային մեթոդներ՝ ծախսերի վերականգնման համար	Հնդհանուր հատվածում նախաբանական ծախսերի գնահատում Սուբսիդիներ

Այլընտրանքային տարբերակները կարող են ներառել նաև սարքավորումների այլ համակցություններ քափոնների կառավարման կենտրոնի ներսում, շինարարության և քափոնների տեսակավորման սխեմաների իրականացման այլ ժամկետներ, որոնք վայրերում տարբեր սխեմաների համադրություն և մի շարք ներքին այլընտրանքային տարբերակներ :

Տնտեսաբանների կողմից Հետազոտության վրա հիմնված՝ հետևյալ երկու տեխնիկական տարբերակները համարվել են առավել իրագործելի .

- Թափոնների սովորական հավաքման համակարգ և տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայր ,
- Թափոնների հավաքման երկակի համակարգ և տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայր :

Երկու տարբերակների հիմնական առավելություններն ու թերությունները ներկայացված են Աղյուսակ 1-ում :

Աղյուսակ 2 Սովորական և երկակի հավաքման համակարգերի հիմնական առավելություններն ու բերույթությունները

	Սովորական հավաքման համակարգ	Երկակի հավաքման համակարգ
Հիմնական առավելությունները	<p>Հասարակ, կայուն և խնայողատար քափոնների հավաքում</p> <p>Որոշ վերամշակվողների հավաքում «անձամբ բերելու կետերի» միջոցով</p>	<p>Համեմատաբար մաքուր վերամշակվող նյութերի հավաքման բարձր ցուցանիշ</p> <p>Վերամշակվող նյութերի վաճառքի բարձր արժեք՝ բարձր որակի ցենսրի վ</p>
Հիմնական բերույթությունները	Վերամշակման ավելի բիջ արդյունավետ համակարգ	<p>Առաջացման աղբյուրի մոտ քափոնների տեսակավորման համար անհրաժեշտ սովորությունների փոփոխություն (տանը և ճիշտ կոնտեյներներում)</p> <p>Պահանջում է առկա վերամշակող արտադրություններ և նյութերի վստահելի շուկա</p>

Հիմնվելով Կոտայկի մարզի, Սևան ֆաղափի և Հայաստանի այլ մարզերի քափոնների կառավարման առկա համակարգերի վրա, ինչպես նաև, հաշվի առնելով Տնտեսաբանական հիմնական Հետազոտությունների տվյալները և Խորհրդատուի միջազգային փորձը՝ առաջարկվում է Կոտայկի մարզում և Սևան ֆաղափում ներկայացնել քափոնների սովորական հավաքման համակարգը :

Առաջարկվող Ծրագրի (քափոնների հավաքման սովորական համակարգով) և որոշ այլընտրանքային տարբերակների համառոտ համեմատությունը ներկայացված է Աղյուսակ 2-ում :

Առաջարկվող տեխնիկական տարբերակներից բացի Տնտեսաբանական հիմնական Հետազոտություններում ներառում է տարածաշրջանային աղբավայրի տեղակայման այլընտրանքային տարբերակի դիտարկում : Մի ֆանի կայքեր ուսումնասիրվել են աղբավայրի կայքի ընտրման Հայաստանի և միջազգային չափանիշների տեսանկյունից : Տնտեսաբանական Հետազոտությունները ընթացումն աղբավայրի կայքի ընտրությունը վերաբերյալ առանձին զեկույց է նախապատրաստվել անգլերեն լեզվով, իսկ հայերեն լեզվով ներկայացվել է Քաղաքացիական Կոտայկի Նախարարության (www.gov.mud.am) և Կոտայկի մարզպետարանի (www.region.kotayk.am) կայքերում : Հրազդանի աղբավայրին մոտ գտնվող կայքը Կոտայկի մարզի և Սևան ֆաղափի տարածաշրջանում եղած կայքերից առավելագույնն է համապատասխանել չափանիշներին :

Աղյուսակ 2 Ծրագրի հայլընարանային տարբերակների հիմնական անունները և նրանց նկարագրությունը

	Այլընարանային տարբերակների անունները և նրանց նկարագրությունը	Այլընարանային տարբերակներ			
		Անունը Ծրագրի տարբերակ (անկախ իրավիճակ)	Սովորական քաղաքականության հավանություն, անհիտարակառուցվածք	Երկարի հավանություն, անհիտարակառուցվածք	Թափոնների հավանություն, այսինքն՝ անացուրդային թափոնների աղբավայր
Թափոնների մշակում անային անտեսությունը /անաջացման աղբյուրի մոտ	Թափոնների տեսակավորման սկզբնաղբյուր	-	-	✓	✓
Թափոնների հավանություն	Վերամշակվողների տեսակավորված հավանություն	-	✓	✓	✓
Տեղափոխում	Անմիջապես տեղափոխում տեղավորման /մշակման	✓	✓	✓	✓
	Տեղափոխում փոխանցման համար				
Մշակում	Խոտը թափոնների կենսաբանական տեսակավորում	-	-	-	-
	Վերամշակվող ֆրակցիայի կենսաբանական տեսակավորում	-	-	✓	✓
	Վտանգավոր թափոնների ժամանակավոր պահեստավորում	-	✓	✓	✓
	Շինարարական կառուցման թափոնների մշակում				
	Օրգանական ֆրակցիայի կոմպոստավորում (ընտրվել)				
	Թափոնների այրում	-	-	-	✓
Տեղավորում	Տեղավորումը բացառապես այրում	✓	-	-	-

	Այլ ընտրանքային տարբերակներում նկատված առանձնահատկություններ	Այլ ընտրանքային տարբերակներ			
		Առանց Ծրագրի տարբերակ (առկա իբրևի ակ)	Սովորական փոփոխություն հավանում, սակի- տարական ազբա- վայր	Երկակի հավանում համկարգ, սակի- տարական ազբա- վայր	Թափոնների հավանում, այրում , մնացորդային թափոնների ազբավայր
	Տեղավորումը սակիտարական ազբավայրում	-	√	√	√
Կոտայի մարզի և Սևան ֆաղափ համարանիքաժեշտները միևնույն Եվրո		չկա	6.7 ^{*)}	8.7 ^{*)}	180 ^{**)}
Անվտանգ տեղավորված թափոնների մեկ տոնայի կտրված բաժանումների և կառավարման ծախսերը, Եվրո		չկա	100 ^{*)}	120 ^{*)}	200 ^{**)}
Թափոնների հավանումն դիմաց միջին (դրամ/տոն)		150	459 ^{*)}	550 ^{*)}	950 ^{**)}

^{*)} Տնտեսաբանների կողմից Հետազոտությունների մեջ վերադասարկված գնահատում
^{**)} Խորհրդատուների միջազգային փորձից հիմնված գնահատում

3.3 Ինչպիսի՞ն են Ծրագրի ազդեցությունները

ՇՄՍԱԳ գործընթացը ներառում է Ծրագրի որոշ փուլերում առաջացած հնարավոր հիմնական ազդեցությունների գնահատում և համեմատություն և բացասական ազդեցությունների մեղմացման պատճառով միջոցների բացահայտում, ինչպես նաև հնարավոր դրական ազդեցությունների զարգացում:

3.3.1 Բնապահպանական ազդեցություններ

Առաջարկվող ծրագրի հիմնական ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա հիմնականում կապված կլինեն ազբավայրի հիմնադրման ժամանակ շինարարական աշխատանքների և թափոնների մեծ քանակի կուտակման հետ:

Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները նվազեցնելու համար ազբավայրը ընտրվել է նախկին կավի ֆարհանում, որտեղ ազբավայրի հատակին մնացած կավի շերտերի բնական ցածր ջրաթափանցիկությունը կարող է արագ սպառնալու հոգի և ստորգետնյա ջրերը կուտակված թափոնների

Փակված և ծածկված աղբավայրի տեղը կհամապատասխանեցվի շրջակա լանդշեյփին; լանջերը չեն գերազանցի 1:5՝ ծածկի կայունությունը ապահովելու համար:

Աղբավայրի գազի այրման/ուտիլիզացիայի համակարգը կհիմնադրվի տարածաշրջանային աղբավայրում աղբավայրի բաժանմունքների համար վերջնական ծածկի հիմնադրումից հետո: Գազի հավաքման սկզբնական հորատանցքերի հաստատումը և խողովակների միացումը ներառված է նոր աղբավայրի նախագծում, սակայն պնդելու է այրման սարքավորումները առավելում են և տեղադրվում աղբավայրի ակտիվ շահագործումից 2-3 տարի հետո, երբ դրանք հնարավոր է անմիջապես շահագործման հանձնել: Միջազգային փորձը ցույց է տալիս, որ շատ դեպքերում նոր աղբավայրի ծրագրերի համար գազի այրման սարքավորումների առավելումները տեղի են ունենում բավականին շուտ: Կոտայքի մարզի աղբավայրի համար նման սարքավորման առաջարկվող ուժ ձեռքբերումը թույլ կտա խուսափել պահպանման ժամանակ կորուզիչ ծախսերից:

Կուտակված գազի և գազի միգրացիայի վերահսկողության պատշաճ միջոցառումները ծրագրում ներառված են և բավարարում են ԵՄ պահանջներին: Աղբավայրը կունենա գազի արտանետումների, ստորգետնյա և մակերևութային ջրերի արտահոսքի մոնիթորինգի համակարգ: Էլեկտրական համակարգով կշտնդ կռեմք կհաստատվի աղբավայր առավելած թափոնների գրանցման համար:

3.3.2 Սոցիալական ազդեցություններ

Սոցիալական ազդեցություններին տեսնելի ունից առաջարկվող Ծրագրի հիմնական բացասական տարրերը կվերաբերեն թափոնների հավաքման համակարգում փոփոխություններին ներկայացմանը (օրինակ, վերամշակվող նյութերի և այլ թափոնների համար կոնտեյներներին տեսնելի) և սակագների բարձրացմանը:

Բացասական սոցիալական ազդեցությունները նվազեցնելու համար՝ փոփոխությունները պետք է ֆինանսավորվեն համայնքներին և թափոնների հավաքման ընկերություններին աշխատակիցների հետ: Փոփոխությունները պետք է ներկայացվեն աստիճանաբար՝ սկսած փորձնական տարածքներից: Կոնտեյներները և հավաքման մեքենաները ձեռք կբերվեն ոչ միանգամից, այլ սովորած դասերի համաձայն:

3.4 Ծրագրի բնապահպանական և Սոցիալական շահերը

Ծրագրերը կապահովի կարևոր բնապահպանական և սոցիալական շահեր Կոտայքի մարզի և Սևան ֆառի համար, որտեղ

- ԾԻԳ կողմից նախատեսված փուլում (փաստաթղթերի նախապատրաստում, աղբավայրի շինարարության համար կապալառուների աշխատանքի ձեռքբերում և թափոնների հավաքման և տեղափոխման սարքավորումների ձեռքբերումն առաջարկելու),
- ԾԻԳ և կապալառուների կողմից աղբավայրի շինարարության ժամանակ,
- Աղբավայրի ճեղքերի և կապալառուների կողմից աղբավայրի և նրա տարածաբջանային թափոնների հավաքման համակարգի շահագործման և զարգացման ժամանակ :

Ծրագրի համար ԲՍԳԾ –ը ՇՄԱԳ փաթեթի մի մասն է, որը ներկայացվել է Հայերեն լեզվով Կոտայկի Մարզպետարանի կայքէջում www.region.kotayk.am :

5 Ծահագրգիռ կողմերի ծրագրված ներգրավում

5.1 Ովե՞ր են ծահագրգիռ կողմերը

Ծահագրգիռ կողմերը այն կազմակերպություններն են, որոնք կարող են ազդել նախագծի նպատակների, հետաքրքրված էն կամ սուժեղ են առաջարկվող Ծրագրի կողմից: Աղբավայրի Հնկերու թյան աշխատակիցները Ծրագրի ներքին ծահագրգիռ կողմերն են: Մյուս կողմերը արտաքին ծահագրգիռ կողմերն են:

5.2 Ինչպե՞ս և ե՞րբ են ներգրավում ծահագրգիռ կողմերը

Ծրագրի Իրականացման Գրասենյակը (ԾԳ) կհիմնադրվի Կոտայի մարզում: ԾԳ-ը կերաշխարհի, որ Կոտայի մարզի և Սևանի մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմինները, ՀԿները, գանգվածային լրատվական միջոցները և հանրությունը, ներառյալ կանայք և տղամարդիկ, տեղեկացված լինեն Ծրագրի վերաբերյալ և ներգրավված լինեն կարևոր խնդիրների բացահայտման և Ծրագրի այլընտրանքային տարբերակների վերլուծության գործընթացում: Այս ներգրավվածությունը մասնավորապես կարևոր է ՇՄԱԳ գործընթացի ժամանակ, որը թույլ կտա համապատասխան խորհրդատվությունը ներառել Ծրագրի նախագծում: Այնուամենայնիվ, Ծրագրի վերաբերող տեղեկատվական և ֆինանսական գործընթացը նույնպես կիրականացվի Ծրագրի նախապատրաստման և կիրականացման բոլոր այլ փուլերի ժամանակ, այնպես որ Ծրագրի կողմից տուժած անձանց բողոքները կմշակվեն:

Ծրագրի վերաբերյալ տրամադրվող տեղեկատվությունը պետք է բավարար ձևով նկարագրի առնվազն այն, թե Ծրագիրը ինչպիսի փոփոխություններ կառաջացնի, որտեղ են սպասվում այս փոփոխությունները և երբ են դրանք սպասվում:

Տեղադրվող խնդիրների և Հետազոտություն և Բնապահպանական և Սոցիալական Ուսումնասիրություն ընթացքում Ծրագրի նախապատրաստման վերաբերյալ մեծ թվով տեղեկատվություն է հարուրդվել ծահառուներին: Ծահառուների Ներգրավման Ծրագրի

Նախագիծը (ՇՆԾ) նախապատրաստվել է և հայերեն լեզվով տեղադրվել Քաղաքացիական Նախարարության կայքէջում՝ www.gov.mud.am, ինչպես նաև Կոտայկի մարզպետարանի կայքէջում՝ www.region.kotayk.am: ԾԻԳ-ը կնորացնի ՇՆԾ և այն կտեղադրվի ինտերնետում :

Տարածքային իշխանություններն ու ՀԿերը երաշխավորել են տեղի հեռուստաընկերություններին, որոնք հանդիսանում են գանգվածային լրատվամիջոցների ամենվստահելի ակտիվները : Քաղաքային և գյուղակից համայնքների տնային տնտեսություններին մեծամասնությունը տանը ունեն հեռուստացույցներ և դիտում են տեղի նորություններն ու տեղեկատվական հաղորդումները, որոնք կանոնավոր կերպով ներկայացվում են հանրությունը Հրազդանում, Նոր Հանում, Չարենցավանում և Սևան ֆաղափում :

5.2.1 Հեռախոսակալը՝ տեղեկատվությունն ստանալու միջոց

Հայաստանում մարդիկ սովորաբար նախընտրում են հարցեր տալ և արտահայտել իրենց կարծիքը հեռախոսով : Ծրագրի նախապատրաստման վերաբերյալ հարցեր տալ և լրացուցիչ տեղեկատվություն ստանալու համար կարելի է գանգահարել Հրազդանի թատանֆային օրերին 10:00-ից 16:00 հետևյալ հեռախոսահամարով .

Կոտայկի Մարզպետարան, Քարտուղարություն : +374 223 2 37 16
e-mail: kotayk@hrazdan.am

Հարցերը կարելի է ուղղել հայերեն, ուսերեն կամ անգլերեն լեզուներով :

5.2.2 Տեղեկատվության էլեկտրոնային տարբերակները

ՇՄԱԳ փաստաթղթերի էլեկտրոնային տարբերակները հայերեն և անգլերեն լեզուներով հասանելի կլինեն ընթերցանության համար աշտտանֆային ժամերին՝ ՔՆ-ի Երևանի գրասենյակում և Կոտայկի Մարզպետարանում :

Ոչ Տեխնիկական Ամփոփագրի և ՇՄԱԳ հայերեն լեզվով տպագիր օրինակները ընթերցանության համար հասանելի կլինեն աշտտանֆային ժամերին՝ Սբնվյանի, Բյուրեղավանի, Չարենցավանի, Նոր Հանի, Սևանի և Եղվարդի ֆաղափապետարաններում :

ՇՄԱԳ փաստաթղթերի էլեկտրոնային տարբերակները կարող են հասկացվել պատճենահանման արժեքի դիմաց :

Ծրագրի վերաբերյալ տպագրված տեղեկատվությունը կտրվի բոլոր սնային տնտեսություններին կոմունալ ծառայություններին դիմաց վճարման թերթիկի հետ:

Ծրագրի վերաբերյալ պատահաններով և բրյուսերներով տեղեկատվական տախտակները կփակցվեն ՔՆ-ի գրասենյակում, Կոտայքի մարզպետարանում և ֆաղափներին ֆաղափապետարաններում:

5.2.3 Մեկնաբանություններ ԾՄԱԳ բացահայտման ժամանակ

ԾՄԱԳ ներկայացման ժամանակ մեկնաբանությունները հնարավոր կլինի ստանալ մեկնաբանություններին հատուկ ձևերի միջոցով, որոնք պարունակում են կոնտակտային տվյալներ: Տեղական ինֆրակառավարման մարմիններին և ՀԿերին կոնտակտային տվյալները կտրամադրվեն հեռուստատեսությամբ գովազդի, պլակատների և տեղեկատվական բրյուսերների միջոցով, որոնք առավելևս են ծրագրից տուժող համայնքներ՝ հանրային ֆինանսավորման կարգավորումները համար: Հանրային հանդիպումներին ժամանակ արտահայտած կարծիքներն ու հարցերը կգրանցվեն և կմշակվեն ԾՄԱԳ վերջնական տարբերակում և հետո Ծրագրի նախագծման և իրականացման ժամանակ:

ԾՄԱԳ ժամանակ լրացված հայերեն, ռուսերեն կամ անգլերեն լեզվով մեկնաբանություններին ձևերը հանձնելու համար կոնտակտային տվյալները հետևյալն են:

Պրն. Միհրան Միֆայելյան
Հրագրան ֆաղափի փոխֆաղափապետ
Կենտրոն թաղամաս, Հրագրան ֆաղափ
Հայաստան
Հեռ: +374 223 2 39 64, +374 223 2 23 45
E-mail: info@hrazdan.am

5.3 Ծահանունների համար բողոքարկման մեխանիզմներ

Ծրագրի կառույցների շինարարության և շահագործման փուլում (տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայր Հրագրանի մոտ, նոր հավաքման կետեր խառը մունիցիպալ թափոնների և վերամշակվողների համար) մեկնաբանությունները, հարցերն ու հնարավոր բողոքարկումները կմշակվեն բողոքարկման մեխանիզմի շրջանակներում: Ծրագրի Ծահագրգիռ կողմերի Ներգրավման Ծրագրի ներառում է արտաքին շահանունների և ներքին շահանունների (Աղբավայրի Կառավարման Ընկերությունը և Կոչա-Կենցաղային Թափոնների կողմից բողոքարկումներ ստանալու և մշակելու հատուկ ձևեր: Այս բողոքարկման մեխանիզմը հիմնված է լինելու գրավոր ձևերի վրա, որոնք կարող է լրացնել

ցանկացած տնտեսական կամ կազմակերպություն և ներկայացնի Աղբավայրի Կառավարման Ընկերություն կամ Ծրագրի Իրականացման Գրասենյակ Հրազդանում, ով անհրաժեշտության դեպքում գործողություններ կատարելի, և 10 օրերի ընթացքում կտեղեկացնի բողոքարկման հեղինակին :